

סיכום הלכות איסור והיתר

הלכות בשר וחלב

סימן פז

סעיף א'

כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו שלוש פעמים אחד לאיסור בישול ואחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה והוציא אכילה בלשון בישול לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול אבל מדרבנן אסור בכל ענין הגה: כל בשר וחלב שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה.

מקור הדין: ברייתא בחולין (קטו:) דבי רבי ישמעאל תנא לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים (למה נכפל) אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה (שם) בישל בשר וחלב יחד אסור התבשיל בהנאה כגון למוכרו לגוי) ואחד לאיסור בישול.

וכתב הרשב"א בתורת הבית, והוציא איסור אכילה בלשון בישול לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול אבל מדרבנן אסור, כלומר שאינו אסור מן התורה אלא בבישול אבל בכבוש ומליחה אסור רק מדרבנן (ש"ך ס"ק א).
ופסק כן מרן.

בשר וחלב שאסור מדרבנן האם מותר בהנאה

כתב הרמ"א כל בשר וחלב שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה, כן הוא דעת הטור ואיסור והיתר הארוך, וכן נראה דעת הרמב"ם והש"ע (לקמן ס"ג) שכתבו בשר עוף בחלב שאינו אסור אלא מדרבנן מותר בהנאה, וכן הוא דעת המרדכי והגהות אשירי שכתבו בשר וחלב שנכבשו יחד או נמלחו מותרים בהנאה. **אולם** כתב הרב המגיד שיש אוסרים בהנאה, וכן פסקו הב"ח ומהרש"ל. **לענין הלכה** כתבו הט"ז (ס"ק א) והש"ך (ס"ק ב) אין לנו אלא דברי המתירין בהנאה.

עוד נידונים

כתב הרמב"ם כל האוכלים האסורים אינו חייב עליהם עד שיאכל דרך הנאה חוץ מבשר וחלב וכלאי הכרם לפי שלא נאמר בהם אכילה אלא הוציא איסור אכילתן בלשון אחרת (בלשון בישון והקדש). **והביאו הפת"ש** (ס"ק א) **כתב הפת"ש** (ס"ק ב) עבר ונהנה מהתבשיל האסור דעת הרמב"ם שאינו לוקה ודעת שאר פוסקים שלוקה, ונפק"מ בזה"ז האם פסול לעדות מן התורה (פסול לעדות מן התורה דוקא אם חייב מלקות, ואם לא חייב מלקות פסול מדרבנן). ובפרי מגדים הסתפק האם חצי שיעור אסור מן התורה בבישול והנאה, והצל"ח הסיק שלדעת

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

הרמב"ם שאינו לוקה על הנאה ודאי דמ"מ שאסור מן התורה ולדעת שאר פוסקים שלוקה על הנאה אינו לוקה כי אם בכזית.

כתב הפת"ש (ס"ק ב) בשר וחלב שנאסרו בהנאה קוברים אותם ואם שרפם האפר אסור בהנאה.

כתב הפת"ש (ס"ק ג) דדעת הפר"ח דטיגון הוי בכלל בישול ודעת המנחת יעקב ומהר"ם שיף דלא הוי בכלל בישול ומותר בהנאה, וחם בחם בלא רוטב כתב הפמ"ג בשם רש"ל דלא הוי דרך בישול.

כתב הפת"ש (ס"ק ד) בשם תשובת שער אפרים חמאה שהתבשלה בקדירה בשרית בת יומה אסור להאיר בה את הבית כיון שאסורה בהנאה, ואף להדליק בה נר חנוכה אסור ואף שמצות לאו ליהנות ניתנו מ"מ אסור כיון שנר חנוכה בעי שיעור (חצי שעה הדלקה) והוא אסור בהנאה כתותי מכתת שיעורא. והעירו עליו דבלאו הכי אסור משום בישול בשר וחלב.

סעיף ב'

גדי לאו דוקא דהוא הדין שור שה ועז ולא שנא בחלב אמו ולא שנא אחרת אלא שדבר הכתוב בהווה. מקור הדין: כן מבואר בחולין (ק"ג).

סעיף ג'

אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אבל בשר טהורה בחלב בהמה טמאה או בשר טמאה בחלב טהורה מותרים בבישול ובהנאה ובשר חיה ועוף אפילו בחלב טהורה מותר בבישול ובהנאה ואף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן אבל דגים וחגבים אין בהם איסור אפילו מדרבנן הגה: ונהגו לעשות חלב משקדים ומניחים בה עוף הואיל ואינו רק מדרבנן אבל בשר בהמה יש להניח אצל החלב שקדים משום מראית העין כמו שנתבאר לעיל סימן סו' לענין דם.

מקור הדין: משנה בחולין (ק"ג). בשר בהמה טהורה וחלב בהמה טמאה בשר בהמה טמאה וחלב בהמה טהורה מותר לבשל ומותר בהנאה.

ועוד נחלקו שם רבי יוסי הגלילי ור"ע האם בשר חיה אסור מן התורה או מדרבנן, שדעת רבי יוסי הגלילי אסור מן התורה, ודעת ר"ע מדרבנן, ולגבי עוף לכו"ע אסור רק מדרבנן (ועיין ערך השולחן). **ופסקו הפוסקים** כדעת ר"ע והם: הרי"ף הרמב"ם הרא"ש הרשב"א והטור. **וכתב הרמב"ם** שלא אסרום אלא באכילה אבל בבישול והנאה מותרים.

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

בשר טהורה בחלב טמאה האם אסור משום בשר וחלב

כתב הטור אבל בשר טהורה בחלב בהמה טמאה או בשר טמאה בחלב טהורה ובשר חיה ועוף אפילו בחלב טהורה אינו אלא מדרבנן ומותר בבישול והנאה. **והעיר הב"י א.** דבשר טהורה בחלב טמאה לא אשכחן שאסרו חכמים. **ב.** אין ענין לאוסרו מדרבנן אחר שאסור מהתורה. **וישבו הב"ח והדרישה** דנפק"מ **א.** לענין חנ"ן דלא אמרינן רק בבשר וחלב, ואפילו למ"ד דאמרינן חנ"ן בשאר איסורים נפק"מ לענין לח בלח דלא אמרינן חנ"ן בשאר איסורים במקום הפסד מרובה א"נ כשחצי החתיכה ברוטב. **ב.** לענין חתיכה הראויה להתכבד כדלקמן סי' קא (ס"ב). **והעיר הש"ך** (ס"ק ג') דאין כוונת הב"י להקשות דאין נפק"מ אלא אין ענין לגזור ולאוסרו משום בשר וחלב כיון שהוא אסור באכילה מצד שהוא טמא, **ועוד** שמפורש ברש"י ובר"ן דאין בזה איסור משום בשר וחלב. **והט"ז העיר** (ס"ק ב') כיון שכל איסור חנ"ן בבשר וחלב הוא משום שכל אחד בפני עצמו היתר וכאן אחד טמא ואסור בפני עצמו, ולא שייך חנ"ן, וכן חתיכה הראויה להתכבד (בבשר שבלע חלב) אסורה משום חנ"ן וכאן לא שייך חנ"ן. **ורש"ל** הגיה בדברי הטור או בשר טמאה בחלב טהורה "לא".

לענין הלכה: דעת ש"ע רש"ל ש"ך וט"ז דאין איסור בשר וחלב אפי' מדרבנן בבשר טמא או חלב טמא (בשגם שחתיכה הראויה להתכבד מדרבנן), ודעת הב"ח דיש איסור.

בשר חיה ועוף האם אסור מהתורה או מדרבנן

דעת הש"ע שאסור מדרבנן וכמו שפסק בסעיף זה, **ודעת הב"ח ורש"ל** לאסור מן התורה והביאו ראייה מדברי מהרא"י שכתב שקשה להקל נגד התוספות שאמרו שלא לאכול גבינה אחר בשר עוף מיד משום שבשר חיה ועוף דאורייתא. **והעיר עליהם הש"ך** (ס"ק ד') שדעת הרבה פוסקים שהוא מדרבנן, וגם מהרא"י לא אמר אלא שקשה להקל נגד התוספות שאמרו שלא לאכול גבינה אחר בשר עוף מיד אבל מודה לדינא שבשר עוף מדרבנן. והביאו ראייה שהרי כתב מהרא"י ביצ"מ גמורות מותר לאכול בחלב משום דבשר עוף בחלב דרבנן הקילו.

האם דגים וחלב יש בו איסור או סכנה

מקור הדין: משנה בחולין (קג:): כל הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים, **וכתב הר"ן** דה"ה לאכלן נמי שרי, וכ"כ הרמב"ם והרשב"א, **וכן פסק הש"ע.**

וכתב הב"י ומ"מ אין לאכול דגים עם חלב משום סכנה. **וכן העתיק הלבוש.** **והעירו הד"מ והט"ז** (ס"ק ג') **והש"ך** (ס"ק ה') דהוא ט"ס וצ"ל עם בשר. **והביא הפת"ש** (ס"ק ט') תשובת חינוך בית יהודה שכתב שחקר אצל הרופאים דדוקא דגים המטוגנים עם חמאה שרי אבל דגים המבושלים עם חלב יש סכנה, וכ"כ הפמ"ג בשם כנסת הגדולה, וגם דעתו דהני מילי לכתחילה אבל בדיעבד מותר. ועיין בתשובת אדני פז בשם הבח"י שגם גבינה ודגים יש סכנה. **ומ"מ הסיק הפת"ש** דכיון דדשו בה רבים שרי ואפילו עם חלב.

סתירה מדם דגים לחלב שקדים

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

הלימוד לע"נ האיש הכשר רבי גד (סעייד) בן תיתה זצ"ל לבית כהן. ולהבדיל לרפוא"ש התינוקת גילה הללי בת רינה

כתב הרמ"א ונהגו לעשות חלב משקדים ומניחים בה עוף הואיל ואינו רק מדרבנן וכו'. ביאר הש"ך (ס"ק ו) דלא דמי לדם דגים שמותר ואם כנסו בכלי אסור משום מראית העין, דהתם דם בהמה אסור מדאורייתא (אילו היה דם בהמה) ולכן אם כנסו בכלי אסור, משא"כ בחלב שקדים עם עוף אסור מדרבנן (אילו היה חלב בהמה טהורה) ולכן שרי, ולפ"ז כל האיסור הוא רק ע"י בישול (כיון שרק בזה איסורו מדאורייתא).

האם יש איסור מראית העין בדרבנן

דעת הרמ"א שאין איסור מראית העין בדרבנן, ולכן פסק שאין בעוף וחלב שקדים משום מראית העין, ודעת רש"ל שיש, וכן דעת הבאר שבע והש"ך (ס"ק ו), והביא הש"ך ראייה משבת (נד:) שאסור לצאת בשבת בזוג אע"פ שהוא פקוק משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא (למכור בשוק, והאיסור משום מראית העין), ואע"פ שמקח וממכר איסורו מדרבנן, וכתב שגם מוכח כן בתוספות בכתובות, וכן דעת הט"ז (ס"ק ד) דגם מדרבנן כל מאי דאפשר לתקוני מתקנינן, וכתב הפת"ש דבבשר עוף עם חלב שקדים אין איסור מראית העין בביתו רק בסעודות גדולות יש.

עוד נידונים

כתב הפת"ש בשם הדגול מרבבא אסור לבשל בשר נבילה או חלב עם חלב מן התורה ולוקה על בישולו ואין בזה איסור חל על איסור משום שהוא איסור מוסיף אבל באכילה אין בו איסור בשר וחלב. וכן בהנאה אין איסור בשר וחלב, ואע"ג דיש איסור מוסיף (ודעת התוספות שאין בו איסור מוסיף) מ"מ כל שאינו אסור באכילה משום בשר וחלב אינו אסור בהנאה זהו דעת הרמב"ם.

כתב הפת"ש מעשה שטיגנו כבד עם חמאה, וצידד המהר"ם שיף להקל כיון שגדי אסרה תורה ולא דם (ועוד צידד דטיגון לא הוי בישול), וכתב ע"ז הפמ"ג דעל זה אין לסמוך לבד, ומהר"ם שיף לא כתב זה אלא לסניף.

סעיף ד'

אסור לבשל בשר וחלב אשה מפני מראית העין ואם נפל לתוך התבשיל בטל ואין צריך שיעור הגה: ונראה לפי זה דכל שכן שאסור לבשל לכתחילה בחלב טמאה או בשר טמאה בחלב טהור ודוקא בשר בהמה אבל בעוף דרבנן אין לחוש.

מקור הדין: מדברי הרשב"א, הובא בב"ב.

מ"ש הרמ"א שאסור לבשל לכתחילה בשר טהורה בחלב טמאה

מקור הדין: בד"מ הקשה על דברי הרשב"א הנ"ל, והרי בחלב בהמה טמאה מותר לבשל כ"ש בחלב אשה, והניח בצ"ע, ולכן פסק שגם בחלב טמאה אסור משום מראית העין. אמנם הש"ך (ס"ק ז') יישב א. גם בחלב טמאה אסור משום מראית העין, ומה שסתמו הטור והש"ע שמותר היינו מדינא אבל משום מראית העין אסור, ונפק"מ בגווי דליכא מראית העין כגון לרפואה או שניכר. ב. שכל איסור מראית העין הוא באכילה, כיון שבבישול אפשר

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

לתלות שמבשל בשביל רפואה, וכאן שאחד מהם אסור באכילה אין איסור מראית העין, ג. בשר וחלב טמא ניכר ואין בזה משום מראית העין. **והט"ז (ס"ק ה')** יישב שכל איסור מראית העין הוא ששניהם היתר בזה גזרו משא"כ בחלב טמא שלא גזרו בזה.

לענין הלכה: דעת הרמ"א שיש איסור מראית העין בחלב טמא אולם כתבו הש"ך והט"ז לחלוק על הרמ"א וס"ל דאין איסור מראית העין בחלב טמא (הש"ך לפי תירוץ ב' וג', וכן הט"ז ממשמעות דברי הרשב"א ועל פי התירוץ שכתב).

האם לבשל עוף בחלב יש איסור מראית העין

דעת הלבוש דאין בזה משום מראית העין כיון שניכר שזה עוף ולא בשר, **ודעת הט"ז (ס"ק ה')** דיש בזה, כיון שכל אחד היתר בפני עצמו וגזרו בזה (אזיל לשיטתיה בתירוץ לעיל), ואי משום דמינכר לפעמים שנחתך בענין שאין ניכר, ועוד שהרואה לא ידע לחלק בין עוף לבשר (ולא ידע שעוף בחלב מותר בבישול), ועוד שרש"ל כתב שבעוף יש לחשוש טפי שלא יאמרו שמותר אף באכילה, [אמנם נראה דעת הש"ך דאין בזה משום מראית העין כיון שכל איסור מראית העין דוקא באכילה ובבישול לא גזרו כיון שאפשר שמבשל לצורך רפואה].

האם מותר לעבור על איסור מראית העין לצורך רפואה

הש"ך (ס"ק ז') כתב שלצורך רפואה אפילו שאין בה סכנה מותר לעבור על איסור מראית העין, **והביא שכ"כ רש"ל, וכ"כ הט"ז לדייק מלשון הרמ"א שכתב דאסור לבשל "לכתחילה" בחלב טמא, והוסיף (בס"ק ה')** דה"ה היכא דאי אפשר להניח שקדים שרי, **וביאר הפת"ש (ס"ק י')** דעתו דאפילו בבשר בהמה שרי.

עוד נידונים

כתב הפת"ש (ס"ק ח') שמותר לבשל בשר לעובד כוכבים בקדרה חלבית שאינה בת יומה כיון שאסור מדרבנן מותר בבישול והנאה ומשום מראית העין ליכא משום שהוא בלוע ולא ידוע, ואע"ג דלקמן (ס"ו) הרמ"א החמיר שאסור לחתות תחת קדרה של גוי, אפשר דהתם כיון שבישל לפני כן בשר וחלב יחד החמירו בו קצת.

סעיף ה'

ביצים הנמצאים בעופות אם הם גמורות דהיינו שיש להם חלבון וחלמון אף על פי שהיא מעורה בגידים הרי זה גמורה ומותר לאכלה בחלב אבל אם אין לה אלא חלמון אסור לבשלם בחלב אבל אם אכלם בפני עצמם מותר לאכול אחריהם גבינה או חלב.

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

מקור הדין: ברייתא בביצה (ז). השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב רבי יעקב אומר אם היו מעורות בגידים אסורות. **וכתב הב"י** שפסקו הפוסקים כת"ק, **אמנם הש"ך** (ס"ק י') כתב שבה"ג והרי"ף ורשב"ם ועוד פסקו כרבי יעקב.

מה הפירוש מעורות בגידין

כתב הב"י שמלשון הרא"ש ורש"י משמע שמעורות בגידין היינו שמחוברות באשכול ממש. והעיר שמלשון הטור שכתב ועדיין היא אדומה ומעורה "כמו" השלל של הביצים המחובר באשכול, משמע שלא מעורה ממש באשכול אלא שהיא אדומה ויש בה גידים וחוטין אדומים ולכן קרי לה מעורה בגידים, וכן צריך לפרש דברי רש"י והרא"ש. **אמנם הש"ך** (ס"ק י') דחה שגם רש"י הרא"ש והטור סוברים שמעורה בגידין היינו שמחוברת באשכול, שכן מוכח מרש"י.

מאימתי נקראות גמורות

א. דעת הרשב"א כל שיש לה חלבון וחלמון נקרא גמורות. **ב. דעת המרדכי בשם הרשב"ם** אינה גמורה עד שתגמר קליפתה ותתקשה. **ג. דעת רש"י** כל שיש לה חלמון ואע"פ שמעורה בגידין ואין לה חלבון. **ד. דעת האורחות חיים בשם יש אומרים** כל שיש לה קליפה דקה ולבנה אלא שעדין רכה. **ה. דעת רבינו יהונתן** כל שנעקרה מן האשכול ואפילו בלא הקליפה. **ו. דעת האיסור והיתר** (הובא בד"מ אות ג') כל שנמכרת בשוק.

מאימתי אינה צריכה מליחה

כתב הר"ן שדין מליחה שווה לדין בשר וחלב, שכל שאסורה לבשל בחלב צריכה מליחה כדין בשר, וכ"כ רי"ו. **לענין הלכה: דעת השו"ע** כדעת הרשב"א, וטעמו כתב בב"י שאין להחמיר בבשר עוף כיון דהוי דרבנן וגם מליחה דרבנן (דדם שמלחו הוי דרבנן), ועוד שהמחמיר בזה אתיא לידי קולא שמא יבוא למלחם עם בשר וכיון שאין להם מה לפלוט בלעי מן הבשר, ובכל כה"ג סומכים על המנהג (והמנהג כדת הרשב"א). **אמנם דעת הש"ך** (ס"ק י') לפסוק כדעת רבי יעקב שאם היו מעורות בגידין אסורה, ובפירוש גמורות פסק כדעת רשב"ם והמרדכי, ולכך צריך תרתי להתיר **א.** שלא תהיה מעורה בגידין. **ב.** תתקשה הקליפה. ומ"מ בדיעבד אם לא התקשתה הקליפה אלא נגמר החלמון והחלבון (ולא מעורה בגידין) שרי, ובמקום הפסד מרובה אפילו נגמר רק החלמון (ולא מעורה בגידין) יש לסמוך על דעת רש"י ועוד. והוסיף הש"ך (שם) וכתב וכ"ז מדינא אבל כתב מהרא"י שנהגו הנשים איסור אפילו נגמר לגמרי וגם הקליפה החיצונה, וכ"כ רש"ל ות"ח. ומ"מ במקום שאין מנהג שרי.

סתירה בדברי הש"ע

מ"ש הש"ע ביצים הנמצאים בעופות אם הם גמורות אע"פ שהיא מעורה בגידין מותר לאכלה בחלב.

הקשה הש"ך (ס"ק ט') שהרי מבואר בס"ד פו ס"ד אם הכה תרנגולת על זנבה והטילה ביצים אם היו מעורות בגידין אסורות משום אבר מן החי (ואפי' שנגמרה בחלמון וחלבון). **ותירץ א.** עוף בחלב דרבנן היקלו. **ב.** בשר

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

וחלב היקלו כיון שכל אחד בפני עצמו שרי, כ"כ התוספות והרשב"א. ג. כל דבר הנמצא בבהמה אסור משום אבר מן החי שהרי הוצרכה התורה להתיר חלב שכתוב ארץ זבת חלב ודבש, אלא שבחלב יש צד היתר משום שאינו מחובר בבשר אבל ביצים המעורות אסורות משום אבר מן החי. והט"ז (ס"ק ו') בשם רש"ל תירץ דהיינו טעמא דשרי משום שאין לו טעם בשר אבל בהכה התרנגולת חשיב כבשר מן החי ולא בטעמא תליא מילתא.

אם הטילה אותה וקליפתה רכה האם מותר לאכלה בחלב

כתב הפת"ש בשם שאילת יעב"ץ שאף לפי המנהג היינו דוקא שנמצאת במעי אמה אבל אם הטילה אותה וקליפתה רכה מותר לאכלה בחלב.

סעיף ו'

המעושן והמבושל בחמי טבריה אין לוקין עליו וכן המבשל בשר במי חלב או בחלב מתה או בחלב זכר או שבישל דם בחלב פטור ואין לוקין על אכילתו משום בשר וחלב. הגה: וחלב זכר לא מיקרי חלב כלל ואם נפל לתוך קדירה של בשר אינו אוסר אבל חלב מתה ומי חלב אוסרים המאכל כמו חלב עצמה ואפילו בבישול יש לאסור לכתחלה יש אומרים דאסור לחתות האש תחת קדירה של עובד כוכבים לפי שהם מבשלים בהם פעמים חלב פעמים בשר והמחתה תחת קדירה שלהם בא לידי בישול בשר וחלב עוד כתבו דאין לערב מים שהדיחו בהם כלי בשר עם מים שהדיחו בהם כלי חלב וליתן לפני בהמה דאסורים בהנאה עוד כתבו דהכלי שעושין בו מים לחפיפת הראש אין לשמש בו דעושין אותה מאפר שעל הכירה ורגילות הוא להתערב שם בשר וחלב ולכן יש לאסור גם כן להשתמש מן הקדרות של התנורים שבבית החורף משום דניתזים עליהם לפעמים בשר וחלב מן הקדרות שמבשלים בתנורים ובדיעבד אין לחוש בכל זה ואף לכתחילה אין בזה אלא חומרות בעלמא והמיקל לא הפסיד.

מ"ש הש"ע המעושן והמבושל בחמי טבריה אין לוקין עליו

מקור הדין: מדברי הרמב"ם. וכתב ה"ה שהמעושן בעיא בירושלמי ולא איפשיטא וספיקא דאורייתא לחומרא, ומבושל בחמי טבריה נראה שם שהוא שוה לממעושן, ועוד שהרי לגבי שבת המבשל בחמי טבריה פטור. וכן פסק בש"ע.

ומ"ש הש"ע וכן המבשל בשר במי חלב או בחלב מתה (חלב שיצא ממנה לאחר מיתתה) או בחלב זכר או שבישל דם בחלב פטור ואין לוקין על אכילתו משום בשר וחלב.

מקור הדין: חולין (קיג:). בחלב אמו ולא בחלב שחוטה (וחלב מתה שווה לחלב שחוטה) בחלב אמו ולא בחלב זכר, ועוד איתא שם (קיד.). ברייתא המבשל במי חלב פטור דם שבשלו בחלב פטור. וכתב הב"י דמשמע מדברי הרמב"ם דמשום בשר וחלב אין לוקה אבל משום דם או משום נבלה (בחלב מתה) לוקה. וכתב הש"ך (ס"ק יג') דבחלב מתה אסורה גם מדרבנן באכילה משום בשר וחלב כמו בחלב שחוטה.

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

דם שבשלו האם לוקין על אכילתו משום דם

כתב הב"י שמשמע מדברי הרמב"ם שלוקין על אכילתו משום דם, וכן נראה דעת רש"י בפרק כל הבשר. והעיר שבפרק הקומץ רבה אמרין דם שבשלו אינו עובר עליו (אם אכלו), ותירץ דס"ל דהיא דהקומץ רבה אתיא דלא כהלכתא. **וכן פסק בש"ע** שכתב בישראל דם בחלב פטור ואין לוקין על אכילתו משום בשר וחלב, **ודייק הש"ך** (ס"ק טו') ומשמע שמשום דם לוקה על אכילתו, **וכתב שם הש"ך** מיהו אגן קיי"ל דדם שבשלו או מלחו אינו אלא דרבנן.

האם חלב זכר אסור משום בשר וחלב מדרבנן

כתב הרמ"א וחלב זכר לא מיקרי חלב כלל ואם נפל לתוך קדירה של בשר אינו אסור, ומשמע דאפילו אסור דרבנן ליכא, וכ"כ באיסור והיתר דלא גרע מחלב אשה (דמבואר לעיל בס"ד דאינו אסור). **והקשה הש"ך** (ס"ק טז') מדברי ה"ה שנראה מדבריו שאסור מדרבנן, וכן נראה מדברי הרמב"ם שהעתיק הש"ע לשונו, וכן משמע מגמ' חולין בחלב אמו ולא בחלב זכר בחלב אמו ולא בחלב שחוטה, וכיון דמחד קרא מפיק להו וחלב שחוטה אסור מדרבנן, א"כ גם חלב זכר אסור מדרבנן. **ויישב הש"ך** דהרמ"א מייירי בחלב זכר של אדם ומרן וה"ה וגמ' חולין מייירי בחלב זכר בשל בהמה (וכן משמע שם בחולין).

האם מותר לחתות תחת קדירה של עכו"ם

כתב המרדכי אסור לבשל בשר איסור בבית הישראל בקדירה של עכו"ם שמא יבוא לחתות הישראל ואתי לידי בישול בשר וחלב. **וכתב הש"ך** (ס"ק יח') דלאו דוקא בשר אלא אפילו ירקות אסור כיון דיכול לבוא לידי בישול בשר וחלב, **ועפ"ז כתב הרמ"א** יש אומרים דאסור לחתות תחת קדירה של עכו"ם, **ומ"מ הסיק** דבדיעבד אין לחוש ואף לכתחילה אינו אלא חומרא בעלמא [והיינו טעמא משום שסתם כלי אינו בן יומו, וא"כ לא אתי לידי בישול בשר וחלב].

ומ"ש הרמ"א דאין לערב מים שהדיחו בהם כלי בשר עם מים שהדיחו בהם כלי חלב וליתן לפני בהמה דאסורים בהנאה, **ביאר הש"ך** (ס"ק יט') דמייירי שעירב אותן רותחין דאל"כ אינו אסור בהנאה כיון שדרך בישול אסרה תורה. [וע"ז לא קאי מסקנת הרמ"א ואינו אלא חומרא בעלמא כיון שאסור מן הדין עיין יד אברהם, וע"ע רע"א ומנחת יעקב].

ומ"ש הרמ"א דהכלי שעושין בו מים לחפית הראש [דהיינו סבון] אין לשמש בו [לבשל בכלי מאכל] דעושין אותה מאפר שעל הכירה ורגילות הוא להתערב שם בשר וחלב [וא"כ בלוע בכלי בשר וחלב]. **ומ"מ הסיק הרמ"א** דאינו אלא חומרא בעלמא [והיינו טעמא משום שאפר פגום הוא כמבואר בס"ד, ועתה שסתם כלי אינו בן יומו וגם הבלוע באפר אינו בן יומו, וכיון שנבלע לכתחילה פגום שרי לבשל בו אפילו לכתחילה כמבואר בס"ד צד ס"ד בב"י ע"ש]. **והקשה הש"ך** (ס"ק כ') ולמה לא נאסר להשתמש בסבון שהרי בשר וחלב אסור בהנאה, **ויישב הש"ך** כיון שאינו נהנה מהבשר והחלב אלא מהאפר משא"כ לבשל בכלי מאכל הרי נהנה מהבשר וחלב שנותנים טעם במאכל.

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

ומ"ש הרמ"א יש לאסור להשתמש מן הקדרות של התנורים שבבית החורף [וכנראה לא מבשלים בהם מאכל] משום דניתזים עליהם לפעמים בשר וחלב מן הקדרות שמבשלים בתנורים. ומ"מ הסיק הרמ"א ואינו אלא חומרא בעלמא [והיינו טעמא משום דלא מחזיקין איסורא, כ"כ בד"מ אות א'] וכתב הש"ך (ס"ק כא') שבקדירה של מתכת שרי משום שחוזרת ומתלבנת מהאש (והרמ"א מיירי בקדירה של חרס שחום התנור לא מגיע לכדי ליבון אלא היסק קל דדמי להגעלה, עיין רע"א).

סעיף ז'

המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו אבל המבשל שליא או עור וגידים ועצמות ועיקרי קרנים וטלפים הרכים פטור וכן האוכלם פטור.

מקור הדין: ברייתא וגמ' בחולין (ק"ג: וקיד.), ופסקה הרמב"ם. וכתב הש"ך ומ"מ בשליא ועור וכו' אסור מדרבנן.

סעיף ח'

יש מי שאומר דנסיובי דחלבא (פי' מי חלב המתמצים מקפאון הגבינה) אינם בכלל מי חלב ואסור מן התורה אלא מי חלב היינו אחר שעושים הגבינה מבשלים הנסיובי והאוכל צף מלמעלה ולא נשאר בו אלא מים בעלמא זהו הנקרא מי חלב.

מקור הדין: דעת התוס' דנסיובי דחלבא כגון כותח אסור מדרבנן, ודעת הרא"ש דנסיובי אסור מן התורה ומי חלב היינו אחר שעושים וכו'. וכתב הב"י דמי חלב אסור מדרבנן, וכ"כ הש"ך.

שאלות חזרה

נא לענות מקור הדין מהגמ' וראשונים וכן ש"ע רמ"א ש"ך ט"ז ופת"ש.

1. כתוב דין חלב זכר, חלב שחוטה, חלב טריפה, ומי חלב, בבשול, אכילה, הנאה.
2. ביצים שנמצאו בתרנגולת מאימתי מותר לאכלם בחלב, ומה הדין לגבי מליחה.
3. בשר טמאה או חלב טמא וכן עוף וחיה טהורה, האם אסור מדינא או משום מראית העין.
4. כתוב דין: כבוש, טיגון, חם בחם, צלי, וכן מליחה בבשר בחלב.

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

בהצלחה

קורסים למקצועות תורניים ולימודי הוראה 033-80-11-22

הלימוד לע"נ האיש הכשר רבי גד (סעייד) בן תיתה זצ"ל לבית כהן. ולהבדיל לרפוא"ש התינוקת גילה הללי בת רינה